

educació
balanç de la
VIII legislatura
2006-2010

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Índex

Introducció	3
1. Per un model educatiu català: una llei de país	5
2. Disposar dels recursos necessaris: escola nova, poble lliure	9
3. Garantir l'equitat, guanyar l'excel·lència: aprendre junts per viure junts	12
4. Modernitzar l'educació: l'escola per al segle XXI	16
Conclusions	20

Introducció

Durant el període del mandat del 2006 al 2010 els responsables polítics del Departament d'Educació han introduït un conjunt de canvis substancials en el sistema educatiu que han de portar a consolidar un model educatiu propi a Catalunya. El propòsit d'aquestes pàgines és descriure aquests canvis.

La introducció dels canvis ha estat del tot necessària, a conseqüència de les transformacions profundes que ha experimentat el nostre sistema educatiu durant l'última dècada, entre les quals cal destacar les següents:

- L'increment demogràfic que es deriva de l'augment de la natalitat, combinat amb una forta onada migratòria que —de manera ràpida i creixent— s'ha produït a Catalunya fins a l'esclat de la crisi econòmica, a l'acabament del 2008; a més, cal afegir-hi la mobilitat de la població entre el centre i la perifèria.
- Els canvis en el model de producció a causa de la necessitat d'incorporar elements de coneixement en el progrés de l'economia i que exigeixen ciutadans i ciutadanes més competents, alhora que evidencien una baixa taxa d'escolarització en els estudis postobligatoris, especialment els professionals.
- L'evidència de la necessitat de canviar el model pedagògic, els currículums, el seu enfocament i la manera d'avaluar-los, i també el treball per competències que es desplega a la Unió Europea i en altres països del nostre entorn, el qual és objecte d'avaluació per part d'estudis internacionals que marquen el camí d'aquest canvi, al costat dels aspectes següents:
  - > Els efectes de la globalització i de la generalització de les tecnologies de la informació i de la comunicació demanen la incorporació dels ordinadors a l'aula, la qual cosa implica
    - un canvi en els mètodes d'ensenyament i d'aprenentatge, i
    - el reforç dels programes d'aprenentatge de llengües estrangeres, especialment l'anglesa.
- La progressiva “dualització” del sistema educatiu entre l'oferta pública i l'oferta privada concertada, derivada especialment de la presència de població nouvinguda i de l'accés als centres educatius en funció de l'entorn.

Les conseqüències d'aquests canvis obliguen a modernitzar el sistema i les seves estructures i evidencien la crisi del model de funcionament de l'escola pública a Cata-

lunya. Per tant, la demografia, l'evidència de resultats educatius poc adequats a les necessitats i a les expectatives, la necessitat d'introduir canvis en els currículums, la globalització i la incorporació de les TIC, el risc de la "dualització" del sistema i la necessitat de fer canvis estructurals són els elements que contextualitzen el mandat i als quals s'ha donat resposta, o s'han posat les bases per fer-hi front, d'acord amb els quatre eixos següents:

1. Per un model educatiu català: una llei de país.
2. Disposar els recursos necessaris: escola nova, poble lliure.
3. Garantir l'equitat, guanyar l'excel·lència: aprendre junts per viure junts.
4. Modernitzar l'educació: l'escola per al segle XXI.

1. Per un model educatiu català: una llei de país

La Llei d'educació

L'estructura de l'escola s'ha vist interpel·lada pels canvis de la societat catalana durant els darrers anys. La prioritat d'aquest Govern ha estat millorar-ne els resultats i modernitzar-ne el funcionament.

Les premisses que havien d'informar aquest canvi queden clares en totes les anàlisis internacionals i també les recull tant el document de Bases de la Llei d'educació de Catalunya (presentat el 16 de novembre de 2007) com el Pacte Nacional per a l'Educació de l'any 2005, que han estat dues fites cabdals de la història de l'educació a Catalunya.

Així, la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (en endavant, LEC) recull aquests principis, dissenya el model educatiu propi de Catalunya i desplega els elements que conté l'Estatut.

La LEC constitueix una regulació pròpia i singular, feta segons les competències de l'autogovern de Catalunya, que té la voluntat de disposar d'un sistema educatiu concorde amb la societat catalana, receptor del bagatge que aporta la llarga tradició educativa catalana i orientat a satisfer la voluntat col·lectiva de superació.

És una regulació feta amb voluntat de durada —i, per això, flexible i permeable als canvis— i resultat d'un ampli acord polític i social. Per aconseguir els seus objectius, per tant, el futur de la LEC depèn de la implicació de la comunitat educativa i de la societat catalana.

Resumir en poques paraules les pretensions de la LEC és una tasca complicada, però cal afirmar que conté els elements necessaris per afrontar de manera sistemàtica i ordenada els reptes plantejats al nostre país i reformar, a fons, l'organització del sistema escolar.

La LEC té com a objectius principals les fites de l'equitat i l'excel·lència del sistema educatiu de Catalunya i, en definitiva, la millora del rendiment acadèmic de l'alumnat. Les grans directrius de la reforma que proposa la LEC són les següents:

- **Autonomia, direcció i avaluació**

Dotar els centres educatius de l'autonomia necessària perquè despleguin els seus projectes i avaluïn periòdicament els resultats, per reforçar el lideratge i el compromís de la direcció.

- **Famílies**
Comprometre les famílies en l'educació dels seus fills i les seves filles com a condició indispensable per aconseguir els objectius de l'educació del jovent.
- **Carrera professional**
Dissenyar una carrera professional per al professorat dels centres educatius públics que faci possible reconèixer-ne el compromís i la dedicació a la tasca educativa.
- **Model lingüístic**
Garantir i plantejar degudament l'objectiu nacional de plurilingüisme com a bagatge de tota la ciutadania.
- **Coresponsabilitat amb l'Administració local**
Entendre l'entorn dels centres com a àmbit educatiu i donar valor a la cooperació dels ajuntaments en l'educació dels nois i les noies per dotar-los, de competència educativa en coresponsabilitat amb l'Administració de la Generalitat.
- **Servei d'Educació de Catalunya**
Establir el Servei d'Educació de Catalunya, integrat per centres públics i centres privats sostinguts amb fons públics, que ha de garantir el dret a l'educació en condicions d'igualtat en el marc de les diferents ofertes del sistema educatiu.

El model educatiu català

El model educatiu català s'ha d'entendre i s'ha de viure a partir dels conceptes de confiança, prestigi, retiment de comptes i servei al país.

Confiança del conjunt de la societat en la bona tasca de l'escola i, alhora, confiança de l'escola en la societat que l'acompanya en els reptes que ha d'afrontar.

Prestigi de l'escola i de la tasca dels i les mestres i del professorat, pel reconeixement d'una manera de treballar autònoma que implica la innovació com a mètode, l'adequació a les diverses realitats i la disponibilitat dels recursos necessaris per assolir els millors resultats.

Retiment de comptes com a condició per aconseguir tot el que ens proposem. L'educació ha de ser una realitat oberta i transparent, on tothom sàpiga què hi passa i a tothom interressi el que s'hi esdevé. L'escola ha de ser objecte d'atenció per part de tot el país si volem que sigui el subjecte i la protagonista de l'avenç del nostre poble, si volem que sigui la seu dels nostres millors trets individuals i col·lectius.

Servei al país en el camí de transformació i millora. Amb la LEC, l'escola assumeix, plenament i de manera conscient, el seu paper creatiu i d'avantguarda en la construcció d'un nou model social, cultural, econòmic i productiu. L'escola vol contribuir decisivament a posar les bases de la prosperitat i del progrés de Catalunya.

El model educatiu de Catalunya que, en virtut de l'autogovern, la LEC recull i defineix, es basa en la qualitat, la personalitat i la innovació; és un model obert i divers, com nosaltres mateixos, que treu la força de la diversitat en destil·lar-ne els elements comuns que el

distingeixen de la resta, però que, al mateix temps, cerca i aconsegueix complicitats volgudes i necessàries.

Un sol poble, un sol Servei d'Educació de Catalunya

Així, la LEC conté nous instruments que permeten conjurar la deriva que havia pres el sistema educatiu en la diferenciació qualitativa entre escola pública i escola concertada, la qual l'arribada de flux migratori feia encara més manifesta.

El debat per solucionar aquesta qüestió s'ha mogut entre dues opcions. La primera fa referència a la garantia d'escolarització equitativa entre les diferents ofertes que es presenten a la ciutadania, és a dir, al fet que en una mateixa zona geogràfica, la tipologia social de l'alumnat que accedeix a les escoles sigui equivalent de cara al seu rendiment acadèmic i social. Aquest aspecte és el que s'ha anomenat *coresponsabilitat* en l'escolarització de l'alumnat entre escola pública i escola concertada. Les diferents normes d'escolarització i la LEC mateixa introdueixen elements per fer efectiva aquesta coresponsabilitat, que cal desplegar en la propera legislatura.

La segona opció es refereix a la suficiència de l'aportació de l'Administració en el manteniment de l'escola concertada, concepte que recull explícitament la LEC per assegurar les condicions adequades d'escolarització de tot l'alumnat. Hi ha consens en el fet que el concert actual difícilment pot assumir, en condicions adequades, l'escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives específiques derivades de la seva situació socioeconòmica. Les mesures anteriors a la LEC (que després s'hi han recollit) han anat en la direcció de discriminar positivament les escoles concertades que són plenament coresponsables en l'escolarització d'alumnat d'aquest perfil.

Coresponsabilitat amb el món local i descentralització territorial

La LEC atorga als ajuntaments competències d'administració educativa en un marc de coresponsabilitat amb l'Administració de la Generalitat, especialment en els àmbits de la gestió, la planificació i la programació i l'entorn, és a dir: aules de música o de dansa, educació de 0 a 3 anys, educació de persones adultes, plans educatius d'entorn, oficines municipals d'escolarització i taules de planificació; a més, el Departament d'Educació ha signat acords de coresponsabilitat amb 16 ajuntaments (Reus, Lleida, Ripoll, Mataró, Granollers, el Prat de Llobregat, Vilanova i la Geltrú, Sant Cugat del Vallès, Santa Coloma de Gramenet, Badalona, Terrassa, Cornellà, Rubí, la Llagosta, Centelles i Torelló). Podem afirmar que aquest mandat ha servit per consolidar i ampliar els eixos de col·laboració entre els ajuntaments i el Departament d'Educació.

La LEC introdueix el concepte de *zona educativa* —en el curs 2010-2011 se n'hauran creat 27— i preveu els recursos necessaris per als ajuntaments.

Les zones educatives (ZE) creades fins a l'agost del 2010 són les següents:

- Serveis Territorials del Departament d'Educació a Tarragona
Curs 2009-2010: Reus
Curs 2010-2011: Priorat, Baix Penedès i Tarragonès

- Serveis Territorials del Departament d'Educació al Baix Llobregat
Curs 2009-2010: Baix Llobregat Delta i Baix Llobregat Est
- Serveis Territorials del Departament d'Educació a Barcelona Comarques
Curs 2009-2010: Garraf, Badalona, Sant Adrià de Besòs, Santa Coloma de Gramenet i Hospitalet de Llobregat
- Serveis Territorials del Departament d'Educació a Girona
Curs 2009-2010: Ripollès i Garrotxa
Curs 2010-2011: Baix Empordà
- Serveis Territorials del Departament d'Educació a Lleida
Curs 2009-2010: Segrià
- Serveis Territorials del Departament d'Educació al Maresme-Vallès Oriental
Curs 2009-2010: Mataró, Baix Maresme i Vallès Oriental-Granollers
Curs 2010-2011: Vallès Oriental Nord
- Serveis Territorials del Departament d'Educació al Vallès Occidental
Curs 2009-2010: Vallès Occidental-Terrassa i Vallès Occidental Sud
Curs 2010-2011: Vallès Occidental-Sabadell
- Serveis Territorials del Departament d'Educació a les Terres de l'Ebre
Curs 2009-2010: Terra Alta i Ribera d'Ebre
- Serveis Territorials del Departament d'Educació a la Catalunya Central
Curs 2010-2011: Anoia, Bages i Osona

Així mateix, en aquesta legislatura s'ha redissenyat el mapa dels serveis territorials del Departament d'Educació, amb l'objectiu d'oferir un millor servei a la ciutadania. En aquest sentit, s'han creat dos nous serveis territorials —els de la Catalunya Central i els del Maresme-Vallès Oriental— i s'ha completat la transferència de competències i funcions al Consorci d'Educació de Barcelona, prevista a la Llei 22/1998, de la Carta municipal de Barcelona, i al seu desplegament institucional.

2. Disposar dels recursos necessaris: escola nova, poble lliure

Més alumnat, més recursos

En els anys del mandat, la població en edat escolar a Catalunya ha augmentat de manera significativa. El curs 2010-2011 comença amb 1.241.958 alumnes, 27.325 més que en el curs anterior. En només 10 anys, el sistema educatiu escolaritza 250.000 alumnes més.

Paral·lelament, doncs, ha estat necessari fer un gran esforç per posar a l'abast de l'alumnat i del professorat els recursos necessaris per donar resposta a les noves necessitats d'escolarització. La inversió que s'ha fet en la construcció d'escoles i instituts no ha tingut precedents en la història recent del nostre país. Igualment, és incomparable l'augment de professorat —i la millora de les seves condicions laborals— en els centres educatius, augment del tot necessari per atendre la nova necessitat d'escolarització amb les garanties de qualitat i de cohesió irrenunciables.

Les dades anteriors manifesten l'esforç quantitatiu que s'ha fet i que ha comportat multiplicar els pressupostos i invertir en oferta educativa. I, com a prova, podem afirmar que durant aquest mandat s'ha construït una mitjana de dues escoles per setmana.

Aquest ritme en la construcció de noves instal·lacions, que s'ha imposat per la necessitat creixent de noves places escolars, ha comportat la utilització freqüent de mòduls prefabricats. Aquests, però, a diferència del que havia ocorregut en el passat, han estat realment provisionals, perquè —en general— han durat menys de dos cursos escolars i sempre han conviscut amb la construcció definitiva de les instal·lacions.

Més professorat, més estabilitat

Pel que fa al professorat, cal destacar que el nombre de docents ha crescut ostensiblement en més de 17.000 efectius. El nombre de places docents amb dedicació completa als centres públics al final del curs 2009-2010 era de 66.567, a les quals cal afegir el professorat contractat pels ajuntaments per atendre l'alumnat de llars d'infants.

D'altra banda, ha disminuït de manera sostinguda i pronunciada el percentatge de personal docent interí.

Entre els anys 2006 i 2010, el Departament d'Educació ha convocat un total de 22.581 pla-

ces d'oposicions per als cossos docents —782 places més de les previstes en els acords entre el Govern i les entitats sindicals. L'increment del nombre de places establertes en l'acord inicial ha estat possible gràcies al gran nombre de places convocades en les darreres convocatòries.

Per a la convocatòria d'oposicions de l'any 2011, el Departament ha previst incloure 3.380 places més per al funcionariat dels cossos d'ensenyaments secundaris, de manera que el nombre total de places convocades entre el 2006 i el 2011 serà de 25.961, en lloc de les 25.569 previstes inicialment en els acords sindicals.

Amb aquestes convocatòries d'oposicions, el Departament haurà aconseguit reduir l'intèrmitge de la plantilla de cossos docents, fet que ajuda a consolidar i a donar més estabilitat a les plantilles de mestres i professorat dels centres educatius.

A més, després de 17 anys, s'han convocat places per al cos de catedràtics i catedràtiques de secundària. Els nous catedràtics i les noves catedràtiques han hagut de participar en un concurs de mèrits, en què s'ha valorat la carrera docent, la formació, les publicacions, els projectes educatius i els estudis. La càtedra és un reconeixement als i a les professionals que han acumulat experiència i que, gràcies a la seva trajectòria, han esdevingut referent en els instituts on treballen.

Creació de llars d'infants de qualitat

Per al setembre de 2010, l'oferta de places públiques de primer cicle d'educació infantil és superior a les 63.000 a les 837 llars d'infants. En una etapa que no és obligatòria, aquesta oferta es pot considerar una de les fites més importants del Govern d'Entesa, atès que s'ha construït un sistema públic del gairebé no-res, superant fins i tot les previsions inicialment establertes en el mapa de llars d'infants per al període 2004-2008.

I és que durant aquesta legislatura, no només s'ha complert la Llei 5/2004, de 9 de juliol, de creació de llars d'infants de qualitat, sinó que fins i tot se n'ha superat l'objectiu: actualment, hi ha 46.000 places d'educació infantil de primer cicle (de 0 a 3 anys) creades i compromeses amb els ajuntaments de Catalunya quan inicialment, se n'havia de tramitar 30.000.

El Mapa de llars d'infants de Catalunya, aprovat pel Parlament de Catalunya mitjançant la Llei 5/2004, de creació de llars d'infants de qualitat, a instàncies de la iniciativa legislativa popular, va respondre a una clara demanda social. Els avantatges que comporta per al desenvolupament educatiu de l'infant l'atenció pedagògica proporcionada per l'educació infantil i els canvis positius que introdueix en la vida social i familiar feien necessària l'expansió de la xarxa d'escoles bressol.

Aquesta expansió s'ha aconseguit gràcies a l'estreta col·laboració entre el Departament d'Educació i els municipis de Catalunya. La creació de llars d'infants ha estat una de les qüestions en què més ha avançat la coresponsabilitat entre les administracions locals i l'Administració de la Generalitat.

Sens dubte, aquesta és una de les polítiques públiques aplicades, en matèria d'educació,

més important dels darrers anys i és una mostra de com l'acció política i la col·laboració entre les administracions té un gran potencial per incidir en la millora de la vida de la ciutadania. Si bé els resultats s'han assolit, segurament el més important ha estat l'impacte que genera l'aplicació d'aquesta Llei en el benestar de les persones. A Catalunya, la xarxa pública de centres d'educació de 0 a 3 anys ha duplicat l'oferta amb escreix. A més a més, s'ha donat un nou impuls a l'educació infantil en configurar el servei d'escoles bressol com un servei educatiu de qualitat, un servei complementari al paper educatiu de la família i un servei que pot facilitar la conciliació de la vida familiar i laboral.

L'Institut Obert de Catalunya (IOC)

Un altre capítol al qual s'han dedicat nombrosos recursos és l'oferta d'educació a distància, que permet combinar la feina amb els estudis. L'any 2006, l'Institut Obert de Catalunya (IOC), organisme que gestiona aquesta oferta, oferia pocs estudis i tenia pocs estudiants. Actualment, l'IOC, sense límit de places, permet que hi hagi prop de 40.000 matrícules a l'any; la previsió d'alumnes per al curs 2010-2011 és d'uns 20.000. L'IOC ofereix també formació per a l'obtenció del títol de graduat en ensenyament secundari, de batxillerat o dels cicles formatius de grau mitjà i de grau superior, a més del curs de preparació de la prova d'accés al grau superior. L'IOC no només creix i avança, sinó que també s'està convertint en un referent, com ho demostra el fet que el Govern de les Illes Balears hagi signat convenis de col·laboració per acollir-se a l'oferta i aprofitar-ne la tecnologia.

L'IOC és l'expressió de la voluntat de respondre a realitats i a necessitats noves de més flexibilitat i, alhora, de garantia d'accés de tota la ciutadania a l'oferta d'ensenyaments (especialment els postobligatoris), sense que el lloc de residència o els horaris representin una limitació.

L'IOC és una organització educativa, única i singular, que pretén aprofitar totes les possibilitats que les tecnologies de la informació i la comunicació ofereixen per proporcionar formació a les persones al llarg de tota la seva vida, adaptant-se a les circumstàncies personals.

L'ensenyament a distància permet que les persones es reincorporin a l'estudi o continuïn estudiant sense haver d'assistir presencialment a cap centre, en l'horari que decideixin i segons el ritme de treball que més els convé. La flexibilitat és una de les característiques fonamentals de l'IOC.

S'ha atorgat una significació important a l'existència, el creixement i l'ampliació de l'IOC, que ha d'arribar a ser un dels mitjans amb més capacitat per ampliar l'oferta d'ensenyaments postobligatoris i una eina privilegiada per al foment de la cohesió social, l'equitat i l'excel·lència en l'educació. El fet de facilitar i impulsar la formació personal i la millora de la qualificació professional de moltes més persones és decisiu en el nostre país i l'IOC ha de ser una de les parts importants en el conjunt de l'oferta educativa global de Catalunya.

3. Garantir l'equitat, guanyar l'excel·lència: aprendre junts per viure junts

Beques i ajuts

Al llarg del seu articulat, la LEC es fa ressò del sistema públic de beques i ajuts per a l'estudi, amb objectius tan diversos com ara compensar les desigualtats econòmiques i socials, incentivar l'estudi, procurar la participació de les famílies en el procés educatiu i impulsar iniciatives que afavoreixin la innovació pedagògica i curricular, així com la promoció professional del personal docent i professionals d'atenció educativa, o bé promoure la realització d'activitats complementàries i extraescolars, més enllà de l'horari lectiu.

Així, les línies de subvencions del Departament d'Educació que s'adrecen al conjunt dels agents de la comunitat educativa són un instrument essencial per assolir les finalitats i els objectius de l'actual política educativa a Catalunya.

És per això que, en els darrers anys, el Departament d'Educació ha creat noves línies d'ajuts i beques per als diversos agents educatius (alumnat i famílies, centres educatius, entitats i associacions, professorat i Administració local), amb la voluntat clara que l'equitat en l'accés a les diverses opcions educatives restés plenament garantida.

Aquestes beques i ajuts han reforçat, entre d'altres, les beques de menjador. En el curs passat, tot i els efectes de la crisi, es van engegar dues iniciatives destinades a reforçar aquest suport. Per una banda, es va augmentar —en 15 milions d'euros— la partida destinada a aquestes beques, fet que ha suposat que 30.000 famílies més les hagin obtingut i, d'una altra, l'experiència, per exemple, que el Consorci d'Educació de Barcelona deixi oberta la convocatòria de beques durant tot l'any i adapti el tràmit burocràtic a la necessitat immediata de les famílies, i no a l'inrevés.

També durant aquest període s'han anat consolidant les convocatòries d'ajudes a les famílies i als ajuntaments per construir un sistema d'atenció a l'alumnat més enllà de l'horari lectiu. Fruit d'això són les ajudes per a l'acollida matinal, per a l'organització d'activitats extraescolars durant tot l'any i les activitats que sota el nom *escoles obertes*, han permès que més de 600 centres educatius obrin les portes l'última setmana de juny i les dues primeres del mes de setembre. Aquests ajuts permetran fer el mateix durant la setmana de vacances del mes de febrer.

Però no només s'ha apostat per l'equitat, sinó que també s'ha apostat per l'excel·lència;

per exemple, per fomentar la continuïtat en els estudis postobligatoris, s'han posat en marxa les beques d'alt rendiment per a alumnat que finalitza l'ESO amb una qualificació igual o superior a un 8 de nota mitjana.

D'altra banda, també s'han impulsat les beques per a alumnat que durant l'estiu assisteix a colònies lingüístiques (d'una tercera llengua) a Catalunya, o per a l'alumnat que fa estades a l'estranger.

L'autonomia de centre

Tal com s'ha assenyalat, un dels principals eixos de la LEC és l'autonomia del centre educatiu. El Govern va aprovar l'agost de 2010 el Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, que regula aquesta autonomia.

L'autonomia, però, entesa com a instrument d'equitat i excel·lència, es desenvolupa en el sistema educatiu des de l'any 2006, amb el desplegament de plans de millora en els centres que han volgut participar-hi.

Un total de 645 escoles i instituts catalans han aprovat un pla estratègic que fixa objectius per millorar els resultats acadèmics i de cohesió social, segons la seva realitat, l'alumnat i les seves famílies. S'han traçat i dissenyat estratègies que han permès personalitzar l'organització, demanar el personal necessari i l'ajuda de l'Administració en forma de recursos.

Els plans de millora han estat els precursors del concepte de l'autonomia que recull la LEC.

Educació inclusiva

En la mateixa línia, i tal com recull la LEC, s'ha treballat per resoldre la necessitat d'adequar l'activitat educativa per atendre la diversitat de l'alumnat i l'assoliment d'una igualtat d'oportunitats més gran.

D'aquesta voluntat, en va sorgir la redacció i l'aprovació del pla d'acció "Aprendre junts per viure junts", que s'inclou en el conjunt d'actuacions impulsades pel Departament d'Educació per afavorir l'educació de qualitat per a tothom, amb un èmfasi especial en potenciar l'accés de l'alumnat amb condicions personals de discapacitat a l'educació inclusiva, un dels eixos bàsics de la qualitat del sistema educatiu català.

Considerant les diferents formes de definir l'educació inclusiva, podem convenir que, en general, s'ha considerat que la inclusió, o l'educació per a tothom, tenen a veure amb la capacitat dels sistemes educatius d'oferir una educació eficaç i de qualitat a tot l'alumnat i en entorns comuns i compartits.

L'objectiu d'aquest pla és que tots els nens i les nenes que es puguin escolaritzar en centres ordinaris, amb el suport necessari, ho facin. Per aconseguir-ho, es posen en marxa diverses línies d'actuació i de recursos de suport per a l'alumnat, el professorat i les famílies. L'objectiu és que l'any 2015, el percentatge d'alumnat amb discapacitat escolaritzat en un centre ordinari passi de l'actual 58% al 70%.

Al mateix temps, el pla possibilita optimitzar i crear nous recursos de suport a l'escola ordinària, perquè té la participació i la col·laboració dels centres d'educació especial com a centres de referència per a recursos metodològics i didàctics, suport especialitzat en diferents discapacitats o en programes específics de suports dissenyats a mida per a les escoles ordinàries.

Un dels precedents del pla d'acció "Aprendre junts per viure junts" van ser les unitats de suport a l'educació especial (USEE), establertes en el curs 2004-2005 en centres ordinaris com a instrument per facilitar l'escolarització de l'alumnat amb discapacitat. Des de l'inici, aquestes unitats han tingut personal docent especialitzat i els recursos didàctics necessaris per ajudar l'alumnat en el procés d'aprenentatge.

Una escola pluricultural: l'alumnat nouvingut

L'arribada d'un nombre important d'alumnat nouvingut ha implicat un canvi important en la vida quotidiana dels centres educatius i ha suposat un repte per a tota la comunitat educativa.

Per poder garantir-ne el procés d'acollida, cal preveure una sèrie de mesures específiques que facilitin l'acompanyament de l'alumnat i les seves famílies en l'arribada a un context social, cultural i lingüístic completament nou.

Aquestes mesures es tradueixen en una sèrie d'actuacions que assegurin una adequada acollida a l'alumnat i a les seves famílies, l'organització d'un itinerari d'integració, l'establiment dels suports específics necessaris i la previsió de les mesures de seguiment i avaluació.

Una de les eines que més ha contribuït a l'èxit de la integració de l'alumnat nouvingut és l'*aula d'acollida*. Cal entendre aquesta aula com un marc de referència i un entorn de treball obert dins del centre educatiu que facilita l'atenció immediata i més adequada de l'alumnat nouvingut.

D'ençà del curs 2008-2009, també funcionen els *espais de benvinguda educativa* (EBE); actualment, n'hi ha als municipis de Vic, Reus i Cornellà de Llobregat. Aquesta experiència, coresponsabilitat del Departament d'Educació i d'aquests ajuntaments, vol ser una eina d'acollida familiar prèvia a l'escolarització, un primer contacte per a l'alumnat nouvingut i les seves famílies.

L'objectiu dels EBE és oferir un espai de suport i assessorament perquè alumnat i les famílies coneguin tot allò que fa referència a l'educació en el municipi d'acollida. Els EBE orienten l'alumnat i les seves famílies perquè es puguin incorporar al sistema educatiu amb garantia.

Alhora, també funcionen 95 plans educatius d'entorn en 80 municipis de Catalunya. Aquests plans són una iniciativa oberta i innovadora de cooperació educativa entre el Departament d'Educació i les entitats municipalistes, FMC i AMC (amb el suport i la col·laboració d'altres departaments de la Generalitat), i que tenen com a objectiu aconseguir l'èxit edu-

catiu de tot l'alumnat i contribuir a la cohesió social mitjançant l'equitat, l'educació intercultural, el foment de la convivència i l'ús de la llengua catalana.

Aquesta continuïtat i coherència educativa no és fàcil d'aconseguir de manera individual ni des d'institucions aïllades. Cal una xarxa integrada i organitzada i el compromís de tots els agents de l'entorn. Els centres educatius s'han d'obrir a l'entorn i l'entorn social ha de prendre consciència de la tasca educadora dels agents socials. És una forma nova d'entendre el fet educatiu, més enllà dels centres educatius.

L'èxit educatiu té més a veure amb la continuïtat i la coherència de les diferents accions que beneficien els infants i joves que no pas amb la suma no coordinada de moltes accions, sense un sentit ben definit. Per aconseguir-ho, cal treballar i interactuar comunitàriament. Cal una nova cultura organitzativa, la cultura de l'aprenentatge en xarxa, una cultura que té la xarxa en el nucli de la seva definició i entén l'aprenentatge comunitari com una metodologia per donar resposta als reptes educatius.

La convivència en els centres educatius

El marc de la LEC també estableix els principis de la convivència en els centres educatius de Catalunya i assenyala en particular que “tots els membres de la comunitat escolar tenen dret a una bona convivència i el deure de facilitar-la”. Amb aquest objectiu, s'han previst mecanismes, protocols i mitjans per tal que cada centre, des de la seva pròpia realitat, elabori el seu pla de convivència, que permeti desenvolupar eines i estratègies diverses per assolir l'objectiu d'una bona convivència en cadascun dels centres educatius.

S'ha de destacar, entre els protocols i mitjans, la carta de compromís educatiu i la mediació. La primera, com a referent per al foment de la convivència i vincle individual i col·lectiu dels membres de la comunitat educativa del centre, i la segona, com una de les eines principals per promoure la cultura del diàleg en la resolució de conflictes dins de la comunitat educativa, en general, i entre l'alumnat, en particular. La LEC remarca la importància de la resolució pacífica de conflictes i la utilització de mecanismes de mediació sempre que sigui pertinent, i consolida i generalitza l'obligatorietat d'establir-les en tots els centres.

A més, el Departament d'Educació disposa de la USCE (unitat de suport a la convivència escolar), que intervé en les situacions de conflictes greus que es produeixin dins del sistema educatiu. Aquesta unitat ha establert uns circuits i processos d'actuació per informar, orientar i donar suport en la prevenció, transformació i resolució de tot tipus de conflictes relacionats amb la convivència escolar en què puguin veure's afectades les relacions entre els diferents membres de la comunitat educativa. L'evolució dels processos d'intervenció de la unitat ha configurat una intervenció coordinada amb els diferents membres de la comunitat educativa i els organismes del sistema educatiu català.

4. Modernitzar l'educació: l'escola per al segle XXI

Incrementar l'èxit escolar

La millora del rendiment educatiu de l'alumnat de Catalunya ha estat una de les prioritats més destacades del mandat. Concretament, la taxa de promoció i de titulació de l'alumnat d'educació postobligatòria ha estat una de les preocupacions més destacades. El problema rau essencialment en dos elements: les taxes de graduació a l'educació secundària obligatòria i la baixa demanda de formació professional. Naturalment, l'origen dels problemes detectats al final de la secundària cal buscar-los en la secundària obligatòria mateixa (fins als 16 anys) i en l'educació primària, quan s'estableixen les bases de coneixements i d'hàbits de treball.

La major part de l'actuació normativa i de reforma del sistema que s'ha impulsat ha estat orientada a incidir en aquest objectiu de millora del rendiment educatiu de l'alumnat: l'autonomia de centres educatius basada en projectes que es poden avaluar, la potenciació de les direccions per tirar endavant aquests projectes i la incorporació progressiva de la cultura de l'avaluació han estat les peces que el Departament ha implementat per afrontar aquesta qüestió.

En relació amb l'autonomia dels centres, el projecte de decret existent construeix un model flexible, que permet als centres un espai propi per definir les seves regles internes d'organització i de gestió. El decret defineix els instruments educatius del centre que permeten desenvolupar l'autonomia organitzativa, pedagògica i de gestió dels seus recursos, i atribueix funcions als principals òrgans unipersonals i col·legiats dels centres, sense que resulti una regulació tancada i uniforme per a tots, perquè cada centre l'ha de concretar i definir en el seu projecte educatiu i altres instruments educatius, en especial a través de la seva estructura organitzativa.

Pel que fa a la direcció del centre, es troba en fase d'aprovació el decret que n'ha de regular l'exercici. La LEC estableix que l'autonomia de cada centre és un dels principis organitzatius que regeixen el sistema educatiu. L'exercici de l'autonomia, en els centres públics, exigeix a la direcció del centre el desenvolupament d'un lideratge educatiu, fet que comporta disposar de capacitats i competències professionals específiques per formular i desenvolupar propostes pedagògiques, organitzatives i de gestió al servei de l'assoliment de l'excel·lència pedagògica en un context d'equitat. És en totes aquestes qüestions que cal donar un paper més destacat a la direcció del centre educatiu.

Pel que fa referència a l'avaluació, cal destacar la posada en marxa de les avaluacions de sisè de primària (durant l'any 2010 ha tingut lloc la segona edició) i l'avaluació de 4t d'ESO (una novetat d'aquest curs escolar), les quals permeten obtenir informació de gran valor de l'alumnat, les famílies i els centres per conèixer-ne la realitat educativa i actuar en conseqüència. Així mateix, també es troben en fase d'aprovació els estatuts de l'Agència d'Avaluació i Prospectiva de l'Educació, l'ens que ha de fomentar i definir la tasca avaluadora dels sistema educatiu a Catalunya.

La formació professional i al llarg de la vida

Al llarg d'aquesta legislatura, els ensenyaments professionalitzadors han arribat a superar la xifra de 120.000 alumnes per curs, i s'acompleix així els objectius marcats pel Departament d'Educació.

En l'àmbit de la formació professional, cal destacar que avui disposem de:

- més alumnes en un escenari demogràfic advers (objectiu inicialment xifrat en més de 100.000; avui tenim 120.000 alumnes en els ensenyaments professionalitzadors);
- flexibilització de l'oferta, (formació no presencial, semipresencial), de l'acreditació de competències, de la validació d'altres formacions...;
- la configuració d'un espai català d'ensenyaments professionals que vertebrava tots els estudis amb objectius professionalitzadors (els PQPI, els ensenyaments d'esports, els ensenyaments artístics superiors, els ensenyaments d'arts plàstiques i disseny), i també la potenciació de les proves d'accés i, sobretot, de l'oferta de cursos de preparació d'aquestes proves d'accés;
- un sistema més eficient de col·laboració amb les empreses (adaptacions curriculars, millors equipaments, formació del professorat en empreses, etc.), millora global de la formació del professorat, millora de la qualitat formativa de les pràctiques en empreses, implantació de sistemes de qualitat i millora contínua, etc.

S'ha impulsat el Pla FP.CAT, que integra els subsistemes de la formació professional (formació inicial i formació per a l'ocupació) amb l'objectiu de formar professionals amb les competències necessàries per tenir més oportunitats de feina i al mateix temps contribuir a la major competitivitat de les empreses catalanes, oferir diverses opcions perquè la persona pugui escollir la via més adient per formar-se en cada moment de la vida i, finalment, contribuir a la cohesió social i a la igualtat d'oportunitats per a tothom.

Així mateix, s'ha posat en marxa el programa "Qualifica't", pioner a tot l'Estat, que ha de permetre per primera vegada que persones en atur, en risc de desocupació, i treballadors i treballadores en actiu que no tenen cap tipus de titulació acadèmica rebin una formació adreçada específicament a l'ocupació, la qual els serà reconeguda amb un certificat acreditatiu. D'aquesta manera, les persones que accedeixen a aquests cursos poden demostrar quins són els seus coneixements i convalidar-los, més endavant, si decideixen cursar un cicle formatiu per completar els seus estudis.

D'altra banda, també la concepció de l'educació de les persones adultes ha canviat en els darrers anys, que ha passat d'un enfocament més aviat assistencial per alfabetitzar i socialitzar determinats col·lectius a una visió molt més àmplia, lligada a la idea de l'aprenentatge al llarg de la vida per avançar en la societat del coneixement i en una major cohesió social.

Nous currículums per al nou segle

Les reformes impulsades per la legislació estatal l'any 2005, amb la LOE com a fruit principal, van permetre plantejar a Catalunya les primeres actuacions normatives sobre els canvis en l'enfocament dels currículums educatius. La reforma s'ha basat en la incorporació del concepte de *competència*, que permet dirigir el procés d'aprenentatge cap al saber fer i que orienta també l'avaluació d'objectius a assolir amb els aprenentatges; aquest canvi s'ha incorporat i debatut en el disseny dels currículums i en la formació continuada del professorat. De fet, l'avaluació, a la qual ja ens hem referit, es fonamenta en la comprovació de l'adquisició de la competència requerida per part de l'alumnat.

Les competències digitals per al present i per al futur

En haver completat el projecte Heura, que ha portat Internet de banda ampla a totes les aules dels centres públics de Catalunya, aquests centres ja són capdavaners en equips i infraestructures tecnològiques.

Aquesta situació dóna a aquests centres la capacitat i les eines per poder implantar sense dificultats afegides iniciatives pioneres arreu del món, com ara el projecte eduCAT1x1, de digitalització de les aules i de llibres digitals, o els treballs de recerca en xarxa en què treballa conjuntament l'alumnat d'escoles i instituts de municipis diferents.

Pel que fa al Projecte eduCAT1x1, cal destacar també que les tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement (TAC) han recorregut un llarg camí per fomentar la innovació en l'ensenyament i millorar els processos i els resultats de l'aprenentatge. L'eduCAT1x1, a més de noves dotacions a les aules (pissarres digitals interactives, més connectivitat Wi-Fi) i la disponibilitat d'un ordinador portàtil per a cada alumne o alumna, comprèn el desplaçament dels llibres de text en format digital.

El Projecte eduCAT1x1 representa una aposta important per incorporar les TIC a l'aula. En aquests moments se centra en l'educació secundària, però ja se'n preveu l'extensió a l'educació primària.

S'ha fonamentat en la combinació de tres elements: la tecnificació de l'aula amb connectivitat i pissarra digital, el fet de proporcionar a tot l'alumnat ordinadors portàtils que n'assegurin el bon ús educatiu, i, finalment, l'impuls a la generació de continguts digitals de qualitat i amb el rigor suficient per poder ser utilitzats de manera sistemàtica a l'aula.

Aquesta actuació vol ser una aportació més a l'adquisició i el desenvolupament de les competències necessàries en la societat del coneixement, alhora que ha de col·locar Ca-

talunya al capdavant de la innovació educativa i de l'adequació a les noves realitats i necessitats del segle XXI.

En poc més de 14 mesos, a la meitat dels instituts del Servei d'Educació de Catalunya, 97.000 alumnes treballen ja a l'aula amb l'ordinador com a instrument, gràcies al compromís i la decisió d'un gran nombre de docents preparats per liderar aquest canvi metodològic a l'aula.

Nou calendari escolar

Una altra novetat d'aquest mandat i, concretament d'aquest curs escolar 2010-2011, és que després d'anys de debats s'ha pres la decisió d'iniciar el curs escolar una setmana abans del que era habitual i s'ha previst una aturada per vacances durant el segon trimestre.

Per tal que l'alumnat disposi d'alternatives de lleure durant aquesta setmana de vacances del segon trimestre, les associacions de mares i pares dels centres escolars i els ajuntaments podran disposar d'ajudes per organitzar activitats en escoles obertes.

L'avançament del calendari escolar ha comportat que altres processos del Departament d'Educació per garantir l'inici de curs també s'hagin hagut d'avançar, concretament ens referim a: l'establiment de concerts educatius, els processos de preinscripció a l'escolarització obligatòria, la convocatòria d'oposicions i els nomenaments de mestres i professors, entre d'altres.

Una educació projectada a Europa i al món

En el marc de la construcció d'una Europa enriquida per la diversitat lingüística i cultural, que afavoreixi l'educació de ciutadans plurilingües, el Departament d'Educació promou accions d'impuls a les terceres llengües en els centres educatius de Catalunya.

L'objectiu és que, en acabar l'educació obligatòria, l'alumnat domini la llengua catalana, la castellana i almenys una llengua estrangera que el capaciti per a l'aprenentatge futur en un món global. Les accions anuals d'impuls a les diverses llengües curriculars (anglès, francès, italià o alemany) són dinamitzadores d'aula, de centre i d'entorn.

El programa d'aprenentatge de llengües estrangeres s'ha fonamentat a donar oportunitats a l'alumnat per poder millorar-ne l'aprenentatge en idiomes, basat en intercanvis, colònies i reforç de professorat en els centres per poder programar l'ensenyament de la llengua, i també en millorar la competència del professorat, especialment en llengua anglesa, mitjançant una oferta potent de formació, amb l'objectiu que —de manera progressiva— aquest professorat pugui fer la seva assignatura en aquesta llengua.

En aquest sentit, és remarcable que des del 2006 s'ha triplicat el nombre de centres que participen al Pla experimental de llengües estrangeres, fins arribar als 1.045 que n'han format part durant el curs 2009-2010. En el darrer curs, doncs, 372.000 alumnes se n'han beneficiat.

Conclusions

Però aquestes no són les úniques línies d'actuació que s'han mantingut des del Govern de la Generalitat en educació; encara en queden moltes al tinter, com és ara la formació permanent del professorat o la creació de l'Institut Superior de les Arts, entre d'altres.

En qualsevol cas, sí que es pot assegurar que l'eix fonamental d'aquest Govern ha estat la voluntat de canvi en l'educació a Catalunya per tal que aquesta sigui capaç d'encarar els reptes que la nostra societat té plantejats. I aquesta ha estat la seva grandesa i també el seu principal problema: tota política reformista topa amb resistències que, malgrat ser naturals, moltes vegades poden representar vertaders impediments per al progrés col·lectiu que necessita el nostre país. I aquesta és la gran qüestió: un cop s'ha definit la reforma, i s'aplica, aquesta ha de ser capaç de guanyar-se la confiança i la complicitat de tothom que participi en el sistema.

Dades de l'inici del curs 2010-2011

Barcelona, 27 d'agost de 2010